

Становище

от

проф. д-р Виолета Горчева

за

дисертационния труд

на

Мартина Георгиева

докторант в редовна форма на обучение

в катедра "Драматичен театър" към Факултет „Сценични изкуства” – НАТФИЗ
на тема: **“Естетически изисквания към гласа и словото в дигитална среда ”**
за придобиване на образователната и научна степен доктор

в професионално направление

8.4. „Театрално и филмово изкуство: Театрознание и театрално изкуство”

научен ръководител: проф. д-р Веселина Раева

Актуалност на темата

Словото сътворява мисленето и речта ни, то е динамичен заряд от енергия, емоционално-психологическа вселена, чрез словото общуваме, комуникираме, въздействаме. Независимо дали словесността и в частност говорно-езиковата култура се извяват в техния традиционен контекст на живия контакт/обмен или са ситуирани във виртуалната или дигитална среда неотменимо изискване е, те да бъдат методически овладяни и естетически издържани.

В контекста на споделеното, представеният дисертационен труд се вписва в актуалните търсения и тенденции и наслагва нови щрихи в науката и практиката. Интересът обяснимо е инспириран от личните пристрастия и ползотворен опит на докторантката - комплексен творец, със сериозен масив от теоретична подготовка, компетенци и практически умения, много успешна творческа и педагогическа дейност /видно от представената справка/.

Структура на дисертационния труд

Разработката е от типа теоретико-приложна и е разположена в общ обем от 155 страници. Състои се от увод, 3 глави, заключение, 2 приложения, 32 графични примери. Библиографията съдържа 119 източници /монографии, книги, статии, интернет ресурси/ на български, английски, френски, руски, испански език.

Авторефератът коректно синтезира същината на съдържанието, ясно и точно са формулирани приносните моменти. Докторантката има 5 публикации.

Описание и оценка на дисертационния труд

Уводът експонира на преден план личните мотиви на Георгиева, провокирали появата на труда, уточнява и прецизира важните детайли, относно селекцията и разработката на материала, визира подхода и използваните методи - универсални - и частните, базирани на проведените анкети и емпирични опитности. Прецизно са формулирани - обекта на изследване, предмета, както и водещата цел – *да се даде структуриран модел на естетически издържано словесно действие в дигитална среда.*

Първа глава се фокусира върху гласът и словото в контекста на комуникационния процес. Дефинирани са работни понятия и термини /водеща е теоретичната рамка на реториката/, направени са много важни уточнения, относно набора и масива от знания, специфичните умения и подходи, съобразно публичното и дигитално пространство ситуирани като среда на словесното действие. Много подробно е изведена и очертана парадигмата на строгите специфики, прилики, отлики при двете проявления – реално и виртуално, на естетическите критерии и принципи /с отправна точка ораторското изкуство/, както и на мястото им в процеса на комуникация. Ценни са направените констатации, относно припознаването на дистанционния образователен процес като реторическа ситуация в дигитална среда, визираните нови образователни подходи и функцията на преподавателя в този различен обучителен формат. Акцентирано е върху ролята на 5-те основни класически реторически канона, естетическите изисквания към гласа, словото,

жестовете в контекста на дигиталните форми като са изследвани техните трансформации и недостатъци с оглед нуждите, целите, възможностите на виртуалната среда, доминирани от релацията оратор-аудитория-аудио-визуален продукт.

Втора глава представлява обширно емпирично изследване, осъществено на базата на анкетно /количествено и качествено/ проучване, с прицел дигиталните аудио-визуални съдържания - влог, инфлуерсърски видеа, подкаст /дефинирани и детайлно очертани в първа глава/. Въз основа на получените резултати, данни, изчерпателна и класифицирана информация, извлечени от отговорите на двете анкетиранни групи /селектираните създатели на дигитални съдържания и аудиторията реципиенти и потребители/, дисертантката очертава изискванията, естетическите критерии, поведенческия модел и профил на дигиталните оратори от 21 век.

Трета глава се спира по-конкретно и детайлно върху естетическите изисквания към гласа и словото в дигитална среда, посредством двата обособени етапа - предкомуникативен и комуникативен. Поантата е положена върху тяхното формиране, развитие, надграждане и строго специфични характеристики, категоризира ги като „естетически”. Открити са и проблемните зони, свързани с пренебрегнатата хигиена на словото, гласово-говорната некомпетентност и непознаването на езиковите норми, дисхармонията между речта и невербалните средства при някои от „модерните оратори”, пряко рефлектиращи върху качеството и съдържанието на аудио-визуалните продукти. От съществено значение, с оглед водещата цел на труда, е изводът на Георгиева: „... словесното действие в дигиталната среда е проекция на публичното слово в живата и двете проявления имат идентични естетически изисквания, в чиято основа е заложен ораторът, със своите етос, патос, логос....”.

Бих определила според задълбочеността и качеството на изследванията, анализите, изводите и постигната цел **втора и трета глава като приносни**.

Заклучението е своеобразна рекапитулация, убедително излага и затвърждава направените анализи, съпоставки, обобщения, дава и своята гледна точка по

отношение на настоящата и бъдеща перспектива на поставената в труда проблематика.

Приноси

Обобщавайки, считам че *дисертационният труд генерира висока приносна стойност*. Разработката дава актуална и уникална информация в теоретичен план, както и практически насоки върху които много успешно биха могли да се опрат не само обучаващите се ученици и студенти, но и действащи актьори, телевизионни и радио водещи.

Между приносите ще открия:

1. *формулирането на естетически критерии за двете среди на комуникация – публична и дигитална;*
2. *припознаването на дистанционния образователен процес като реторическа ситуация в дигитална среда;*
3. *формулирането на ясни изисквания за провеждането на ефективно и убедително словесно действие в дигитална среда.*

Заключение

Въз основа на всичко изложено дотук, давам своята положителна оценка на дисертационния труд и убедено предлагам на членовете на уважаемото научно жури да *присъдят на Мартина Георгиева научната и образователна степен "доктор" професионално направление 8.4. „Театрално и филмово изкуство: Театрознание и театрално изкуство”*.

22.09.2025 г.

проф. д-р Виолета Горчева